

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Лакійчук Ярослави Олександрівни «Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У сучасних умовах активізувалася необхідність дослідження великого кола питань, пов'язаних з поліцейською діяльністю в рамках модернізації правоохоронної системи, оскільки необхідною функцією поліції є забезпечення безпеки людини, попередження злочинів, підтримання громадського спокою та публічного порядку, тому дана проблематика потребує ґрунтовного аналізу та осмислення з метою надання практичних рекомендацій для удосконалення системи підготовки поліцейських. Набір функцій, здійснюваних поліцією достатньо широкий, але основною функцією поліції є вміння своєчасно запобігти злочинам і різним правопорушенням, тобто застосування превентивної роботи під час виконання службових завдань. Превентивна діяльність здійснюється поліцейськими в процесі профілактики та запобігання вчиненню правопорушень, у ході реалізації профілактичного контролю стосовно додержання вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо дітей, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї тощо. Однак, незважаючи на важливість реалізації даної функції поліцією, в даній сфері існує чимала кількість різних проблем, однією із яких є якісне та всебічне адміністративно-правове забезпечення її превентивної діяльності. А відтак, актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Лакійчук Ярослави Олександрівни не може викликати жодних сумнівів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: Переліку пріоритетних

23 3740 09 19
8

напрямів розвитку науки та техніки на період до 2020 року, п. 2 розділу II Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки (постанова загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.), розробленої відповідно до програмних нормативно-правових актів, зокрема Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5); Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр. (наказ МВС України від 16 березня 2015 р. № 275); Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року; Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2018 р. № 706); Пріоритетних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр. (рішення Вченої ради НАВС від 26 грудня 2017 р., протокол № 28) та включено до переліку тем дисертаційних досліджень НАПрН України (реєстр. п. 527, 2015 р.).

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів учених, норм чинного законодавства України, а також практичної роботи підрозділів Національної поліції розкрити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, а також на основі опрацювання позитивного зарубіжного досвіду, запропонувати напрями вдосконалення та подальшого розвитку відповідного законодавства. Сформульовані відповідно до мети завдання дозволили дисертантці визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, а також запропонувати пропозиції та рекомендації щодо їх вдосконалення.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження.

Методологічною основою дисертації стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Крім того, автором уміло використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, в тому числі, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, логіко-юридичний і системно-структурний. Загалом, комплексне поєднання зазначених методів дослідження стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертанткою завдань.

Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел. Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять праці фахівців із галузі адміністративного права, загальної теорії держави і права, а також науковців з інших юридичних дисциплін. Крім того, було використано праці науковців із філософії, соціології, психології тощо. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, Закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких спрямовані на врегулювання правовідносин, які виникають під час здійснення поліцією превентивної діяльності. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становить практична діяльність окремих структурних підрозділів Національної поліції.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені

дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертаційна робота є одним із перших монографічних досліджень з моменту утворення Національної поліції, в якому на основі аналізу норм чинного законодавства України та наукових поглядів учених, визначено сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, а також на основі опрацювання досвіду провідних країн світу, окреслено можливості удосконалення законодавства в цій сфері. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачкою.

Насамперед, особливої уваги заслуговує те, що дисертанткою вперше обґрунтовано, що взаємодія поліції з громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів, насамперед, виражається у діяльності дільничних офіцерів поліції на відповідній території, проведенні спільних заходів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку із відповідними громадськими об'єднаннями, розробці соціальних проектів та програм, націлених на підвищення участі громадськості та кожного окремого представника соціуму у підтримці та сприянні діяльності поліції, довіри до поліції тощо (с.14).

Цілком логічним та обґрунтованим є висновок автора про те, що превенція являє собою комплексну діяльність державних органів, яка передбачає застосування спеціальних заходів направлених на запобігання та попередження порушень суспільних відносин у різних галузях життєдіяльності соціуму, а також їх профілактику – усунення негативних явищ процесів та інших детермінантів правопорушень. У відповідності до цієї позиції запропоновано розглядати превентивні заходи, як комплекс дій контрольного-наглядового, реактивного, дозвільно-облікового, реєстраційного, інформаційно-аналітичного, обмежувального характеру, метою яких є профілактика, попередження та запобігання вчиненню правопорушень у всіх

без виключення галузях життєдіяльності суспільства (с.71-72).

Позитивною рисою дисертації є визначення здобувачкою того, що адміністративно-правове регулювання превентивної діяльності поліції – це один з видів правового впливу на суспільні відносини, виражений у системі адміністративно-правових норм, які регулюють суспільні відносини в сфері здійснення органами поліції превентивної діяльності – її організаційного та юридичного забезпечення, удосконалення, а також адміністративно-правових методах впливу, які забезпечують координацію поведінки суб'єктів даних відносин (с.123-124).

Досить обґрунтовано дисертантка доводить, що взаємодія поліції щодо забезпечення превентивних заходів, являє собою особливу форму співпраці, взаємну допомогу та підтримку, виражену в реалізації якихось спільних дій, процедур, механізмів, безпосередньо поліцією сумісно з іншими державними органами, установами і громадськістю, з метою створення умов проведення відповідних превентивних заходів, забезпечення максимального рівня їх ефективності та соціальної користі (с.125).

Наукову цінність мають запропоновані автором напрями удосконалення превентивної діяльності поліції, а саме: законодавчий – уточнення нормативно-правової бази в аспекті визначення термінів «превентивна діяльність» та «превентивні заходи», а також розширення на законодавчому рівні переліку превентивних заходів; організаційний – уведення в структуру Національної поліції України ще одного елемента – превентивної поліції, задля централізації управління та координації превентивної складової в роботі поліцейських підрозділів; напрям професійного навчання – поліпшення обізнаності співробітників поліції, надання їм необхідних навичок та умінь для ефективного виконання превентивної роботи; інноваційний – удосконалення механізму застосування превентивних заходів, пошук нових моделей превентивної роботи, аналіз та інтеграція найкращих міжнародних практик здійснення превентивної діяльності (с.167).

Практичне значення одержаних результатів у теоретичній та практичній сферах обумовлюється тим, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації висновки та пропозиції розширюють і поглиблюють існуючі знання про сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Так, аналізуючи превенцію в діяльності правоохоронних органів на перших етапах становлення України, як незалежної держави, в 90-ті роки ХХ століття – по теперішній час, здобувачу варто було більш детально описати даний історичний етап, зокрема: 1) вказати особливості становлення даного інституту у сучасних умовах; 2) надати власну оцінку цьому етапу; 3) визначити перспективи його подальшого розвитку.

2. У висновках до підрозділу 1.2. (стор.51) здобувачка слушно відмічає, що «методологічні підходи до розуміння превенції та передбачених даною категорією заходів (превентивних заходів) неодноманітні та виражають різні дослідницькі позиції. Втім, притаманна їм різноплановість в рівній мірі компенсується наявністю багатьох спільних моментів, на основі яких автор отримала можливість побудувати власний погляд на сутність категорії превенції і, як наслідок, заходів, які входять до її складу». Однак, на нашу думку, проводячи дослідження проблемного питання, що було представлено у даному підрозділі дисертації, Ярославі Олександрівні слід було не просто розглядати низку наукових поглядів щодо визначення поняття «превентивний захід», а й згрупувати їх, адже деякі із окреслених тлумачень є досить схожими між собою.

3. У висновках до розділу 2 здобувачці необхідно було хоча б тезисно описати: у чому саме полягають особливості та специфіка взаємодія поліції: по-перше, з державними органами та установами; та по-друге, з громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів. Крім того, ми

переконані, що у підрозділі 2.3. «Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів» дисертантці необхідно було більшу увагу приділити проблемі взаємодії саме з громадськістю, зокрема: визначити переваги та недоліки такої взаємодії, а також якісніше описати необхідність її здійснення на даному рівні.

4. У рамках удосконалення превентивної діяльності здобувачкою слушно пропонується розробити та запровадити різні поліцейсько-соціальні програми, направлені на профілактику правопорушень, проведення роз'яснювальної роботи серед різних верст населення, підвищення правосвідомості серед людей, роботи із особами, які входять до «групи ризику» тощо (стор.150). Однак, вказаний висновок мав би більше практичне значення, якби здобувачка детальніше описала про який саме нормативно-правовий акт (Програму, Стратегію, Концепцію) йдеться.

5. На нашу думку, розглядаючи у Розділі 3 дисертаційного дослідження шляхи вдосконалення превентивної діяльності поліції, здобувачці необхідно було виділити окремий підрозділ, присвячений шляхам удосконалення адміністративно-правових засад превентивної діяльності Нацполіції. Це пояснюється тим, що саме від належної правової регламентації напряду залежить подальша діяльність поліції та реалізація всіх її функцій.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає

основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання — визначення сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції і вироблення на цій основі відповідних пропозицій та рекомендацій. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор — Лакійчук Ярослава Олександрівна — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Професор кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Київського міжнародного університету
доктор юридичних наук, доцент**

Л. І. Миськів

